

DESETDNEVNA OSAMOSVOJITVENA VOJNA V SLOVENIJI

Šola: Gimnazija Vič

Razred: 4. letnik

Učni sklop: 20. stoletje in začetek 21. stoletja

Učna tema: Razvoj slovenskega naroda v 20. stoletju

Učni cilji:

- dijaki ugotavljajo, v čem je bil napredek v položaju slovenskega naroda znotraj jugoslovanskih narodov
- dijaki utemeljijo dejavnike, ki so vodili do rojstva samostojne države;
- dijaki analizirajo spremembe v življenju v obdobju skupne jugoslovanske države in v času samostojne Slovenije ter oblikujejo mnenje o pozitivnih in negativnih spremembah
- dijaki poiščejo spomenike, ki obeležujejo osamosvojitve Slovenije

Učne metode:

Učiteljeve: metoda razlage, metoda razgovora, analiza slikovnega gradiva (fotografije, zemljevidi).

Učenčeve: metoda razgovora, analiza slikovnega gradiva (fotografije, zemljevidi), učni zapis, izdelava posnetka.

Učne oblike:

Učiteljeva: frontalna in individualna oblika

Učenčeva: frontalna in individualna oblika, skupinsko delo

Ključno vprašanje: Kateri so bili vzroki, da se je Sloveniji uspelo osamosvojiti in kako to, da je vojna trajala le deset dni.

Časovni načrt: 6 ur (3 ure v Muzeju novejšje zgodovine – voden ogled in delavnica; 3 ure dela v skupini pri izbirnem predmetu zgodovine in priprava videa).

Uvodni del oz. predhodno dogajanje:

Slovenci smo si že v 19. stoletju prizadevali, da bi vse dežele, v katerih so živeli Slovenci, bile združene v eno državno enoto znotraj Avstro-Ogrske. V 19. stoletju so tako nastale prve ideje po združitvi Slovencev. V programu Zedinjena Slovenija, ki so jo predstavili leta 1848 na Slovanskem kongresu v Pragi, so bili cilji prvič politično zasnovani oz. javno predstavljeni. A ideja je ostala le ideja. Pred prvo svetovno vojno so se Slovenci začeli navezovati na Južne Slovane. Slovenci smo se namreč zavedali, da smo sami prešibki in da se potrebujemo povezati z drugimi, nam sorodnimi narodi. Po ideji trializma bi znotraj Avstro-Ogrske nastala še ena enota, tretja enota. Takšna enota, kot je bila od leta 1867, Ogrska. To idejo Franc Jožef, avstrijski cesar, seveda ni podpiral. Nekoliko bolj dovzeten za to idejo je bil prestolonaslednik Franc Ferdinand. A zgodovina je rekla svoje. Na Franca Ferdinanda so izvedli atentat 28. 6. 1914, in mesec kasneje se svet znajde v prvi svetovni vojni. Proti koncu vojne, ko je že kazalo na poraz centralnih sil in s tem poraz Avstro-Ogrske, se je določil del slovenskih politikov, ki so bili v emigraciji in so ustanovili Slovenski odbor, že pogovarjal s politiki iz Kraljevine Srbije o skupni državi. Del slovenskih politikov pa se je po ponovni obuditvi parlamentarnega življenja zavzemal za tretjo enoto znotraj Avstro-Ogrske, in v podporo tej ideji je nastalo tudi deklaracijsko gibanje pod idejo Majniške deklaracije. Po propadu Avstro-Ogrske smo se Slovenci odločili, da se povežemo s Srbi in Hrvati v Državo SHS, ki je nastala 29. oktobra 1918. Slovenci smo po vojni imeli težave z določitvijo mej tako z Avstrijo kot z Italijani in Madžari. Ker smo bili del nekdanje Avstro-Ogrske, ki je bila poraženka prve svetovne vojne in nismo imeli niti svoje vojske kaj šele, da bi bili priznani, smo se združili s Kraljevino Srbijo in tvorili novo državno tvorbo, Kraljevino SHS. V novonastali državi je Srbija postala hegemon, uveden je bil centralizem, širila pa se je ideja tudi po unitarizmu. Z letom 1929 se je država preimenovala v Kraljevino Jugoslavijo, v kateri pa se konflikti med različnimi narodi v skupni državi niso plegli. Začasno so narodi stopili skupaj v času druge svetovne vojne. Po koncu vojne je komunistična partija, ki je v okviru Ljudske fronte zmagala na volitvah, vzpostavila politični monopol. Novembra 1945 je tako nastala Federativna ljudska republika Jugoslavija, ki je pri obnovitvi domovine pričela s planskim gospodarstvom, kolektivizacijo, agrarno reformo in podržavljanjem. V 50. in 60. letih je zaradi informbirojevskega spora začela iskati nazore z Zahodom, sicer pa je bila del Gibanja neuvrščenih. V letu 1963 se je preimenovala v Socialistično federativno republiko Jugoslavijo, leta 1974 pa so sprejeli ustavo, s katero se je okrepila avtonomnost republik. To je pomenilo, da so odločitve zvezne skupščine bile sprejete le ob soglasju vseh republik in pokrajin. V naslednji dveh desetletjih je bilo izvedenih še več gospodarskih reform, ki pa niso prinesle rezultatov. Čedalje bolj se je kazala gospodarska nestabilnost, energetska kriza, problem izgradnje sodobne prometne mreže in tudi kmetijski izdelki so postajali čedalje dražji. Država se je začela zadolževati v tujini. V 80. letih je postajal uvoz večji kot izvoz, gospodarska kriza pa se je le še bolj poglobljala. Uvedeni so bili tudi varčevalni ukrepi, kot so npr. bencinski boni. Gospodarska nekonkurenčnost in nasploh kriza v državi zaradi zadolževanja, so še podkrepili

mednacionalni spori, predvsem zaradi razlik v razvitosti med njimi. Ti so se opazno okrepili po smrti Josipa Broza Tita.¹

Delo z dijaki: pomagajo si z zapiski iz Muzeja novejšje zgodovine, z učbeniki, s spletom

1. Kdo je povezoval republike med seboj in kako mu je to uspevalo?

Josip Broz Tito je kot predsednik SFRJ spodbujal politiko bratstva in enotnosti, ki je poudarjala solidarnost in sodelovanje med različnimi narodi in republikami znotraj Jugoslavije. Ta politika je bila usmerjena v preseganje etničnih, verskih in regionalnih razlik. Izvajal je tudi politiko, usmerjeno v enakomeren gospodarski razvoj vseh republik v Jugoslaviji. To je vključevalo naložbe v infrastrukturo, industrijo in izobraževanje po vsej državi. Prav tako je podpiral razvoj kulture in umetnosti v vseh republikah ter promoviral idejo jugoslovanske identitete. To je spodbujalo občutek pripadnosti skupnemu narodu, ne glede na narodnost. Tito je bil ključna figura povezovanja narodov že v času druge svetovne vojne. Njegova status in karizma in vodstvo sta bila ključna za to državo.

2. Zakaj se je Slovenija želela osamosvojiti?

Po smrti Josipa Broza Tita, ki je 35 let vodil SFRJ kot njen dosmrtni predsednik, enotnosti med republikami ni bilo več. Tito je namreč bil tisti subjekt v državi, ki je republike, kljub njihovim razlikam povezoval. Ko tega subjekta ni bilo več, tudi enotnosti oz. jugoslovanskega naroda ni bilo več. Gospodarska, socialna in politična kriza je nastopila v vsej svoji veličini. V Jugoslaviji so obstajale tri nasprotujoče si temeljne usmeritve. Prvo so zagovarjali predstavniki nerazvitih delov Jugoslavije (BiH, Črna Gora in Makedonija), ki so podpirali centralizem zaradi gospodarske pomoči, drugo sta zagovarjali Slovenija in Hrvaška, ki sta se želeli čedalje večjo avtonomnost in tretjo, hegemonistično, ki jo zagovarja Srbija. Trenja in na koncu želja po samostojnosti so bila predvsem pri Sloveniji in Hrvaški, ki sta bili gospodarsko bolj razviti in ju je motilo tudi to, da sta financirali ostale republike znotraj države, sami pa se nista gospodarsko bolj razvijali. Kulturne in gospodarske razlike so bile npr. v razmerju 7:1 med Slovenijo in Kosovom.

¹ Zgodovina na kratko, priručnik za maturante in ljubitelje zgodovine. Mladinska knjiga. Ljubljana, 2023, str. 245-254; Valič Zver, Andreja, Slovenija 30 : stali smo in obstali. 30. obletnica razglasitve in obrambe samostojne in neodvisne države Republike Slovenije. Ljubljana : Urad vlade RS za komuniciranje, 2021, str. 6-23.

3. Kakšna je bila razlika med starejšimi in mlajšimi generacijami glede na težnje po osamosvojitvi?

Enotnosti ni bilo niti med konservativnimi starejšimi politiki in mlajšimi liberalnejšimi politiki v Zvezi komunistov Slovenije. Prvi so imeli do Jugoslavije še čustven odnos in si niso znali predstavljati prihodnost zunaj Jugoslavije, medtem ko je bila mlajša generacija bolj radikalnejša in je zahtevala hitrejše spremembe. Te so bile npr. pravico posamezne republike do navezovanja mednarodnih stikov in najemanja mednarodnih posojil, večjo samostojnost v obliki teritorialne obrambe, pravico do služenja vojaškega roka v lastni republiki, uporaba nacionalnega jezika v vojski in še kaj. Oboji so se sicer zavzemali za slovenske interese. Pri mlajših generacijah, prebivalstvu nasploh, je enotna jugoslovanska zavest bila le še pri športu in glasbi, jugoslovanskem rocku. Sicer pa so se čedalje bolj navezovali na zahod, veliko jih glavnega mesta, Beograda, sploh videla ni oz. do njega niso imeli posebnega odnosa kot starejše generacije. Na Slovenskem je čedalje bolj prevladovalo tudi potrošništvo in želja po modernizaciji. Slovenija se je zavedala svoje razvitosti, želela to prednost izkoristiti, hkrati pa povečati konkurenčnost tudi na drugih kapitalističnih trgih. Zato se je čedalje bolj povečal dvom v smiselnost obstoja Slovenije v Jugoslaviji oz. v njeni nespremenjeni obliki.

4. Kako se je kazala kriza v 80. letih?

V osemdesetih letih se je represija z jugoslovanske strani še povečala, npr. z omejevanjem gibanja, kršenjem temeljnih pravic in svoboščin in podobno. Upadla je vrednost jugoslovanskega dinarja, naraščala je inflacija. Pričeli so omejevati električno energijo in vožnjo z avtomobili. Povečalo se je število brezposelnih. Uvedli so varčevalne ukrepe, npr. skrajšanje časa gledanja televizije, zamrznitev plač in cen. Problemi niso bili le z oskrbo nafte, pač pa tudi z drugimi surovinami, npr. pralnim praškom, sadjem, kavo. Po te dobrine so Slovenci veselo hodili po nakupe v sosednjo Avstrijo in Italijo in jih »švercali« čez mejo. Povečali so se tudi nacionalni konflikti na Kosovem zaradi srbskega nacionalizma. Slovenci smo pri tem podprli Albance, zato je sledila tudi gospodarska blokada slovenskega blaga. Na krizo v državi in slabost socialističnega sistema so čedalje bolj opozarjali tudi kulturni delavci, univerzitetni profesorji in mladinske organizacije.

5. S katerima revijama se prične politična pomlad v Sloveniji?

V revijah Mladina in Nova revija so pričeli izhajati članki o jugoslovanski krizi. Nova revija je v 57. številki pod naslovom Prispeljki za slovenski nacionalni program leta 1987 zapisala, da mora Slovenija postati demokratična večstrankarska država. Prav tako je Društvo slovenskih pisateljev oblikovalo osnutek nove

slovenske ustave, imenovana tudi Pisateljska ustava. V ustavi je bilo državno ime nove države imenovano Republika Slovenija, torej brez oznake »socialistična«. Vodstvo države pod Slobodanom Miloševićem je takšna stališča seveda zavračalo.

6. Zakaj je bilo možno razmišljati o drugačni ureditvi države oz. celo o odcepitvi Slovenije?

Ustava Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ) iz leta 1974 je pomenila pomembno prelomnico v politični ureditvi Jugoslavije. Ustava iz leta 1974 je potrdila federativni značaj Jugoslavije, kar je pomenilo precejšnjo avtonomijo republik pri urejanju notranjih zadev. Zgotavljala je tudi enakopravnost vseh republik v federaciji. To je pomenilo, da so imele vse republike enake pravice in status znotraj Jugoslavije, ne glede na njihovo velikost in število prebivalcev. Najpomembnejše za našo osamosvojitve pa je bilo načelo, je ustava narodom priznala pravico do samoodločbe, kar je pomenilo, da imajo republike pravico odločati o svoji politični prihodnosti, vključno s pravico do odcepitve.

7. Kateri pomembni dogodki so pridobili podporo širšega prebivalstva?

Afera JBTZ. Jugoslovanska oblast je v Sloveniji tiste, ki so bili bolj uporniški, želela zatreti. Tako je novinarje Janeza Janšo, Davida Tasića, Francija Zavrla ter vojaškega častnika Ivana Borštnerja leta 1988 obtožila izdaje vojaške skrivnosti in jim pred vojaškim sodiščem v Ljubljani sodila v tujem jeziku. Takrat se je ustanovil Odbor za varstvo človekovih pravic, ki je branil četverico t. i. JBTZ. Po Sloveniji je prihajalo do različnih protestov, zborovanj in do ustanavljanja neodvisnih političnih organizacij in gibanj. Leta 1989 je prišlo do oblikovanja Majniške deklaracije, v kateri so zahtevali suvereno državo Slovenijo, samostojno odločanje o povezavah z drugimi narodi, večstrankarski politični sistem in spoštovanje človekovih pravic in svoboščin. 27. septembra je bila sprejeta še slovenska himna, Zdravljica. Januarja 1990 se je zgodil še en pomemben dogodek, in sicer je Zveza komunistov Slovenije odšla s XIV. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. S tem je razpadla enotna jugoslovanska komunistična stranka. Ta razhod pa je imel še eno pomembno posledico, preprečitev kasnejšega morebitnega državljanskega spopada med vojno za osamosvojitve.

8. Kako se pričela pot v večstrankarski sistem?

Leta 1989 je bila ustanovljena demokratična koalicija Demos, pod vodstvom Jožeta Pučnika. V njej so bili združeni Slovenska demokratična zveza, Socialdemokratska zveza Slovenije in Slovenski krščanski demokrati, kasneje pa še Slovenska kmečka zveza, Zeleni Slovenije, Slovenska obrtniška stranka in Sivi

partnerji. Novoustanovljeni Demos je na prvih večstrankarskih volitvah po drugi svetovni vojni, aprila 1990 zmagal. Koalicija se je zavzemala za samostojno, suvereno ter pravno in demokratično Slovenijo. Lojze Peterle je postal predsednik nove slovenske vlade, Milan Kučan pa predsednik države.

9. Kako je potekala vojaška priprava na osamosvojitve Slovenije?

Sredi maja 1990 je JLA oz. Republiški štab Teritorialne obrambe razorožil slovensko teritorialno obrambo. Orožje so prepeljali v svoja skladišča. Slovenija je sprejela tudi vse potrebne akte, da je lahko novoustanovljena Manevrska struktura narodne zaščite (MSNZ) prevzela vse pristojnosti nad slovensko Teritorialno obrambo. Delovala je v 13 pokrajinah in v vseh slovenskih občinah, sestavljalo pa jo je približno 22.500 pripadnikov, ki so bili pripravljene vojaško posredovati pri slovenskem osamosvajanju. Septembra 1990 je slovenska TO prešla izključno v slovensko pristojnost in tako je bila MSNZ vključena v sestavo nove TO RS. Oblikovanje slovenske vojske oz. njen prvi postroj se je zgodil 17. decembra 1990 v Kočevski Reki. Ta dogodek je pozitivno vplival na usodni plebiscit teden dni kasneje. Marca 1991 je Slovenija prenehala pošiljati fante na služenje vojaškega roka v JLA. Aprila 1991 pa je že sledil vpoklic prve generacije slovenskih nabornikov. Prve resne zaostrene razmere oz. merjenje moči med JLA in slovensko Teritorialno obrambo se je zgodilo 23. maja 1990 v učnem centru Pekre pri Mariboru. JLA je poslala oklepna vozila na ulice in tudi streljala na neoborožene ljudi.

10. Kako je potekala notranjepolitična priprava na osamosvojitve Slovenije?

Novembra 1990 so se po dogovoru vseh političnih strank odločili za izvedbo plebiscita o slovenski samostojnosti in neodvisnosti. Plebiscit je potekal 23. decembra 1990. Udeležilo se ga je 93,2 % volivcev, od katerih se je za samostojnost in neodvisnost odločilo 88,5 % volivcev. Slovenska politična oblast se je zavzela, da bo v pol leta plebiscitno odločitev tudi uresničila. Na drugi strani je jugoslovanska oblast to uresničitev seveda hotela preprečiti. Stekle so intenzivne priprave na osamosvojitve. Predsedniki drugih jugoslovanskih republik se niso ravno strnjali z osamosvojitvijo Slovenije in so ponujali za Slovenijo nesprejemljive rešitve. Tudi pogovori o konfederaciji, ki so potekali spomladi 1991, so bili neuspešni.

Po dogodku v Pekrah je slovenska vlada pospešeno pripravljala osamosvojitveno zakonodajo. Sprejeli so zakon o državljanstvu, o potnih listinah in varovanju meja, programske teze za gospodarsko samostojnost Slovenije, nadomestno obračunsko enoto SECU namesto dinarja, bančno zakonodajo... Deklaracija o neodvisnosti, ki je formalno vzpostavila samostojno slovensko državo, je bila sprejeta 25. 6. 1991, z njo pa tudi Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Slednja je vzpostavila pogoje za

uresničitev prve. Nastale so nove upravne institucije, prevzeli smo nekatere pravice in premoženje, ki so bili do tedaj v pristojnosti zvezne države. Policisti so zavarovali slovenske meje. Uradna razglasitev samostojne in neodvisne Republike Slovenije je bila razglašena 26. 6. 1991 zvečer pred slovenskim parlamentom. Postavljeni so bili prvi simboli nove slovenske države – slovenska zastava in grb ter himna Zdravljica. Takrat je bil izrečen tudi najbolj znameniti stavek ob osamosvojitvi, in sicer od predsednika predsedstva RS Milana Kučana: »Danes so dovoljene sanje, jutri bo nov dan.« Blagoslovljen je bil tudi še en slovenski simbol, slovenska lipa. Ob radosti in veselju ob novi državi, pa je mnogokoga bilo tudi strah ob morebitni agresiji s strani JLA.

11. Kako je mednarodna javnost gledala na osamosvojitve Slovenije?

Mednarodna politika je bila izrazito naklonjena obstanku jugoslovanske države. Enotno Jugoslavijo so podpirale predvsem ZDA. Kljub vsemu je slovenska vlada vztrajala in pojasnjevala razloge za miren razhod iz jugoslovanske federacije.

12. Na kratko oriši desetdnevno vojno za Slovenijo?

JLA je takoj pričela z vpadi na slovensko ozemlje. Njeni cilji so bile vse strateško pomembne točke, kot so mejni prehodi, radijske antene, vojašnice... Slovenskim bankam so prepovedali tudi črpanje posojil iz Narodne banke Jugoslavije, prodajo deviz, ustavili pa so tudi preskrbo z gorivom. Republika Slovenija je uporabo sile s strani JLA razumela kot agresijo, ki se ji bo uprla z vsemi sredstvi. Desetdnevna vojna med Republiko Slovenijo in SFRJ se je pričela 27. junija 1991. V jutranjih urah so oklepne enote JLA krenile s hrvaškega ozemlja proti letališču Brnik in proti mejnim območjem. Hrvaška se ni odzvala z uporabo lastnih oboroženih sil, so pa prebivalci Hrvaške tankom JLA zapirali poti z barikadami. Kot rečeno, se je Slovenija odzvala na agresijo JLA, in sicer so se pričeli spopadi med JLA in pripadniki slovenske TO in policije. Spopadi so se vrstili pri Trzinu, Šentilju, na Medvedjeku. TO si je v naslednjih dneh prisvojila več mejnih stražnic, k slovenskim silam pa se je predajalo vse več vojakov JLA. Vojaki JLA namreč niso vedeli za kaj točno se borijo, zato so se mnogi vdali. V dneh vojne so se večkrat oglasili tudi protiletalski alarmi, prebivalci pa so bili evakuirani v zaklonišča. V vmesnem obdobju agresije so sledili tudi različni sestanki. Predsednik zvezne vlade Marković je vztrajal pri izpustitvi ujetnikov in deblokado vojašnic, slovenska stran pa je zahtevala prekinitev bojev in umik enot JLA. Ker niso našli skupnega jezika, so se spopadi nadaljevali. JLA je napadla vse televizijske in radijske oddajnike, npr. na Nanosu, Boču, Krvavcu, Pohorju in Kumu. Kljub vsemu so bili 3. julija mejni prehodi in stražnice v slovenskih rokah, vse več pa je bilo tudi vojakov JLA, ki so se predali. 5. julija je v Bruselj odpotoval še Lojze Peterle na pogovore s

predstavniki Evropske skupnosti. Zadnji dan osamosvojitvene vojne, 7. julija 1991 je bilo članov slovenske vojske čedalje več in tudi oborožitev zaradi zapljenjenosti orožja in opreme je bila boljša kot na začetku vojne.

13. Zakaj je bila Brionska konferenca pomembna?

Na pobudo Evropske skupnosti je 7. julija 1991 na Brionih potekala konferenca, kjer so se zbrali predstavniki Republike Slovenije, Republike Hrvaške in predstavniki federacije. Na konferenci so dorekli, da bo Republika Slovenija v zameno za premirje odložila nadaljevanje postopkov osamosvajanja za več mesecev. Jugoslovansko predsedstvo pa se je na drugi strani zavezalo, da bo v roku treh mesecev v celoti umaknilo vse svoje vojaške enote iz Slovenije. To se je tudi zgodilo, 25. oktobra 1991, ko se je na trajekt vkrcal še zadnji vojak JLA.

14. Katere države so najprej priznale Republiko Slovenijo in zakaj?

Mednarodno je Republiko Slovenijo najprej priznala Islandija, nato pa še Hrvaška, Nemčija, Češka in Slovaška (26. junija 1991), Litva (30. junija 1991), Gruzija (14. avgusta 1991), Latvija (29. avgusta 1991), Estonija (25. septembra 1991) in Ukrajina (12. decembra 1991).

Glavni razlogi za hitro priznanje neodvisnosti Slovenije so bili politična podpora načelu samoodločbe ljudstva, podpora demokratičnim procesom in priznanje legitimnosti volje slovenskega naroda po osamosvojitvi. Nekaj od zgornje navedenih držav se je v tem času prav tako osamosvajalo izpod Sovjetske zveze in so tako takoj sprejeli našo odločitev po lastni državi. Mednarodna skupnost pa se je tudi zavedala naraščajoče napetosti znotraj Jugoslavije in možnosti njenega razpada, priznanje Slovenije kot samostojne države pa je bilo del širšega procesa prilagajanja novim političnim realnostim na območju nekdanje Jugoslavije.

ZDA so priznale neodvisnost Slovenije 7. aprila 1992.

15. Zapiši še pomembne mejnike v naslednjih letih za Republiko Slovenijo.

Leta 2004 se je Republika Slovenija priključila Evropski uniji. Tri leta kasneje smo zamenjali denarno valuto, in sicer smo iz tolarjev prešli na eure (1€ = 239,64 SIT).

16. Poišči nekaj spomenikov, ki obeležujejo osamosvojitve Slovenije.

Osamosvojitve Slovenije leta 1991 je pomemben dogodek v njeni zgodovini in na to obdobje spominjajo številni spomeniki in obeležja po vsej državi.

Slika 1: Pomnik osamosvojitveni vojni leta 1991 v Brežicah.

Vir: <https://www.posavskiozbornik.si/novice/v-brezicah-svecano-odkritje-pomnika-osamosvojitveni-vojni-obelisk-zmage-1991-94887>.

Slika 2: Obeležitvena plošča v Cerknici.

Vir: <https://obelezja.wordpress.com/category/vrsta-obelezja/osamosvojitve/>.

Slika 3: Spomenik žrtvam v vojni za Slovenijo v Dornavi.

Vir: <https://www.kamra.si/it/elemento-multimediale/spomenik-zrtvam-vojne-za-slovenijo-v-dornavi/>.

Slika 4: Padlim v vojni za Slovenijo so na Novih Žalah leta 1992 odkrili kenotaf, ki ga je zasnoval arh. Marko Mušič. V kamnu kenotafa je za večno ujet ogenj, ki ga je arhitekt postavil ob robno pot v umetno izoblikovano krajino, namenjeno raztrosu pepela. Vir: <https://spomeniki.blogspot.com/2014/02/ljubljana-kenotaf-padlim-v-vojni-za.html>.

Slika 5: Spominski park osamosvojitvenemu boju na Medvedjeku. Postavljeno leta 1993.

Vir: <https://www.kamra.si/mm-elementi/spomenik-osamosvojitvenemu-boju-na-medvedjeku/>.

Viri in literatura:

- Zgodovina na kratko, priročnik za maturante in ljubitelje zgodovine. Mladinska knjiga. Ljubljana, 2023.
- Kristan, Ivan: Osamosvajanje Slovenije, Pogled iz Ljubljane in Beograda. GV založba. Ljubljana, 2013.
- Horvat, Mladen: Osamosvojitve Slovenije: naj ne bo nikoli pozabljeno. Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo. Slovenska Bistrica, 2011.
- Strlič, Nataša, Republika Slovenija : 20 let samostojnosti. Ljubljana: Služba za državne proslave pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije : Urad vlade Republike Slovenije za komuniciranje, 2011.
- Valič Zver, Andreja, Slovenija 30 : stali smo in obstali. 30. obletnica razglasitve in obrambe samostojne in neodvisne države Republike Slovenije. Ljubljana : Urad vlade RS za komuniciranje, 2021.